

Dosarul nr. 2ra-1948/19
2ra-14/20

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia, sediul Central (jud. Gh. Burdujan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. G. Colev, L. Caraianu, Ș. Starciuc)

DECIZIE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Negru
împotriva lui Nicolae Dulgher cu privire la încasarea prejudiciului material, a
prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă:

La 04 ianuarie 2018, Iurie Negru, reprezentat de avocatul stagiar Alexandru Corlăteanu, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolae Dulgher solicitând încasarea prejudiciului material în mărime de 24291,88 de lei, format din: suma de 615,79 de lei-pentru procurarea medicamentelor, suma de 249,81 de lei-cheltuieli de deplasare, taxi Cimișlia-Hîncești, pentru examinarea medicală, suma de 768 de lei-cheltuieli pentru examinarea medicală în vederea stabilirii gravității leziunilor corporale, suma de 508,28 de lei-cheltuieli de deplasare, taxi Cimișlia-Chișinău, pentru examinarea medicală, encefalograma creierului, suma de 1150 de lei pentru examinarea medicală, encefalograma creierului, suma de 11000 de lei cu titlu de venit ratat având în vedere imposibilitatea de a lucra în perioada 22 septembrie 2017-02 octombrie 2017, încasarea prejudiciului moral în sumă de 10000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecare a cauzei, inclusiv pentru taxa de stat, pentru asistență juridică și alte cheltuieli necesare suportate.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că activează în calitatea de antreprenor, în bază de patentă, piața agricolă or. Cimișlia. La 21 septembrie 2017, aproximativ ora 06:15, la locul de muncă era așteptat de către Nicolae Dulgher, soțul vânzătoarei buticului din apropiere, Victoria Dulgher, pentru a clarifica un incident din ajun cu Natalia Negru. Ca urmare a certii, din intenții huliganice, pârâtul i-a aplicat cu un obiect din lemn (bită) mai multe lovituri în regiunea capului și corpului, cauzându-i leziuni corporale calificate ca fiind neînsemnate conform raportului de constatare medico-legală nr. 139 din 06 octombrie 2017. Acțiunile lui Nicolae Dulgher se deosebesc printr-un cinism și obrăznicie deosebită, fiindu-i aplicate multiple lovituri, cauzându-i dureri și suferințe fizice.

Totodată, a menționat că în privința lui Nicola Dulgher a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 78 alin. (1) Cod contravențional și art. 354 Cod contravențional, fiind recunoscut vinovat de comiterea acestora și aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă. Procesul-verbal cu privire la contravenție nu a fost contestat de către pârât, decizia de sancționare devenind definitivă și irevocabilă.

De asemenea, a afirmat că în rezultatul leziunilor primite, s-a aflat în incapacitate de a lucra în perioada 22 septembrie 2017-02 octombrie 2017, conform certificatului medical eliberat în acest sens. Astfel, a ratat venitul din activitatea de realizare a produselor agricole în incinta pieții din or. Cimișlia, unde obținea zilnic în mediu un venit în sumă de 1000 de lei, iar pentru 11 zile, pârâtul urmează să-i achite suma de 11000 de lei.

Întru tratarea leziunilor corporale primite, reclamantul a declarat că pentru procurarea medicamentelor a suportat cheltuieli în sumă de 615,79 de lei, iar pentru efectuarea encefalogramei la SRL „Magnamed”, mun.Chișinău, a achitat suma de 1150 de lei, inclusiv cheltuieli de transport pentru serviciul de taxi Cimișlia-Chișinău-Cimișlia în sumă de 508,28 de lei. La fel, pentru constatarea leziunilor corporale, au fost efectuate două examinări medico-legale și anume la 28 septembrie 2017, în or. Hîncești, pentru care s-a achitat suma de 448 de lei și la 06 octombrie 2017, pentru care s-a achitat suma de 320 de lei, iar pentru transport, suma de 249, 81 de lei.

Cu referire la prejudiciul moral pretins, reclamantul a indicat că acțiunile pârâtului i-au dezechilibrat starea emoțională, a devenit iritat și foarte sensibil. Periodic acuză dureri de cap, strări de neliniște, neîncredere în forțele proprii, nesiguranță, are permanent o stare de disconfort sufletesc, psihicul este încordat la maxim și nu mai poate lucra în regim normal ca anterior. Respectiv suma de 10000 de lei reprezintă o compensație echitabilă și rezonabilă pentru suferințele fizice și psihice.

La 06 noiembrie 2017 întru soluționarea litigiului pe cale amiabilă, a expediat pârâtului o reclamație, recepționată la 16 noiembrie 2017, însă care a rămas fără răspuns.

Prin hotărârea din 24 septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Negru și s-a încasat de la Nicolae Dulgher în beneficiul lui Iurie Negru cu titlu de prejudiciu material cauzat în urma comiterii contravenții suma compusă din: procurarea medicamentelor-214,02 lei, examinarea medicală-768 de lei, cheltuieli de transport pentru deplasarea la spital 758, 09 lei, examinarea medicală „encefalograma”-1150 de lei; cu titlu de prejudiciu moral suma de 1000 de lei și cu titlu de cheltuieli judiciare pentru asistență juridică suma de 1000 de lei și taxa de stat în sumă de 250 de lei, în total suma de 5140,11 lei; în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat de avocatul Ruslan Dobrioglo, în interesele lui Iurie Negru; s-a admis apelul declarat de avocatul Vladislav Berezovschi, în interesele lui Nicolae Dulgher; s-a casat integral hotărârea din 24 septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind nefondată.

La 31 iulie 2019, Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo au declarat recurs împotriva deciziei din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat solicitând examinarea

publică a recursului cu participarea obligatorie a părților în temeiul art. 444 Cod de procedură civilă, admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care pretențiile cu privire la repararea prejudiciului material și moral să fie admise integral, compensarea cheltuielilor de judecare a cauzei în sensul art.90 Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului s-a invocat că aplicarea eronată a normelor de drept material și interpretarea în mod eronat a legii, or, instanța de apel a interpreta eronat dispozițiile art. 514, art. 1398, art.1422 Cod civil, art. 442 Cod contravențional. La fel, instanța de apel nu a constatat raporturile între participanții conflictului în sensul art. 387 alin.(1) Cod contravențional, referitor la victimă, nu a luat în considerare răspunsul Inspectoratului de Poliție Cimișlia care a informat despre întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție în privința lui Nicolae Dulgher și recunoașterea acestuia vinovat în comiterea contravențiilor prevăzute de art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional. Or, în virtutea art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, Nicolae Dulgher nu a prezentat probe precum că nu ar fi fost vinovat în cele întâmplate și nu ar fi fost sancționat în baza art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional. Copia procesului-verbal cu privire la contravenție, prezentată instanței de apel, a rămas fără apreciere și respingerea nejustificată acestei probe, în opinia părții recurente, i-ar îngădi accesul la justiție.

De asemenea, a indicat că instanța nu a aplicat legea ce trebuia a fi aplicată-art.2 Cod de procedură civilă și a aplicat o lege ce nu trebuia a fi aplicată art. 442 Cod contravențional. Or, instanța de apel a respins pretențiile motivând că în lipsa procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare nu poate fi stabilit dacă au fost anumite acțiuni ilicite, gradul de vinovăție și autorul prejudiciului, caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate. Respectiv contrar legii Nicolae Dulgher a fost exonerat de la repararea prejudiciului material și moral cauzat și nu a luat în considerare prevederile art. 1422 alin.(1), art. 1423 alin.(2),(3) Cod civil, fiind ignorate înscrisurile prezentate.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de apel a pronunțat decizia contestată la data de 05 iunie 2019, iar Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo au declarat recurs la 31 iulie 2019, prin intermediul poștei (f.d.157), ceea ce denotă că recursul este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În contextul normei precitate, Colegiul relevă că invitarea participanților în proces la examinarea recursului, se impune doar în cazul în care se constată necesitatea expunerii de către participanți asupra problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces, nu au fost stabilite.

De altfel, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și dreptului de acces la justiție, în condițiile când participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor lor.

Totodată, Curtea Constituțională în decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 de inadmisibilitate a sesizării nr.148g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă (judecarea recursului în lipsa părților), a punctat că Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a reținut că audierea publică reprezintă un principiu fundamental, prevăzut de articolul 6 § 1 din Convenție. Totuși, obligația de a desfășura o ședință nu este absolută. Conform jurisprudenței Curții, în procedurile în fața primei și singurei instanțe, dreptul la un “proces public”, în sensul articolului 6 § 1, atrage dreptul la o “audiere”, cu excepția cazului în care există circumstanțe excepționale care justifică lipsirea de o asemenea audiere (a se vedea *Petrenco v. Moldova*, 30 martie 2010, § 39; *Håkansson și Sturesson v. Suedia*, 21 februarie 1990, § 64; și *Fredin v. Suedia nr.2*, 23 februarie 1994, § 21-22). Totuși, modul de aplicare a articolului 6 § 1 în procedurile în fața instanțelor de recurs depinde de caracteristicile specifice procedurilor în cauză. Din acest punct de vedere, trebuie să se țină cont de ansamblul procedurilor în ordinea juridică națională și de rolul instanței de recurs în acest sens (a se vedea *Helmerts v. Suedia*, 9 octombrie 1991, § 31). Dat fiind faptul că o ședință publică s-a desfășurat în prima instanță, absența unei astfel de ședințe în fața instanțelor de apel sau recurs poate fi justificată prin caracterul specific al procedurii respective. Astfel, în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție, chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitatea să se exprime în fața sa, în persoană (*Helmerts*, citat supra, § 36).

În contextul celor menționate, Curtea Constituțională a subliniat că, ținând cont de natura juridică a recursului, în cadrul căruia instanța se pronunță doar asupra aspectelor de drept, examinarea acestuia în procedura civilă fără participarea părților, în esență nu poate să afecteze accesul liber la justiție.

În consecință, cererea formulată în recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo cu privire la examinarea publică a recursului cu participarea obligatorie a părților, urmează a fi respinsă.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo și va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Judecând cauza în fond prima instanță raportând prevederile art. 118 alin.(1), art. 130 alin.(1), art.240 alin.(1), (3) Cod de procedură civilă, art. 1398 alin.(1), art. 1418 alin.(1), (2), art. 1422 alin. (1), art.1423 Cod civil la circumstanțele de fapt, în esență, a constatat temeinicia parțială a acțiunii lui Iurie Negru cu privire la repararea de către Nicolae Dulgher a prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a comiterii contravențiilor prevăzute de art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional prin cauzarea lui Iurie Negru la 21 septembrie 2017 a vătămărilor corporale, inclusiv compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanța de apel citând prevederile art. 442 alin.(1), art.443 alin.(1)-(5) Cod contravențional, art. 514, art. 1422 Cod civil, art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, în esență, a constatat netemeinicia acțiunii lui Iurie Negru, întrucât în lipsa procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare nu poate fi stabilită vinovăția lui Nicolae Dulgher în comiterea contravențiilor imputate, dacă au fost sau nu anumite acțiuni ilicite, gradul de vinovăție și autorul prejudiciului, caracterul și gravitatea suferințelor fizice și psihice cauzate. Or, prima instanță a stabilit contravențiile comise în baza răspunsului Inspectoratului de Poliție Cimișlia, iar procesul-verbal cu privire la contravenție prezentat de Iurie Negru nu ar corespunde prevederilor art.443 alin.(1)-(5) Cod contravențional, referindu-se și la inexactitățile conținutului acestuia.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corectă soluția primei instanțe cu menținerea acesteia și va casa decizia instanței de apel din motivele ce succed.

Conform art. 1398 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare în perioada de referință, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Răspunderea delictuală se naște prin încălcarea unor drepturi absolute ale persoanei vătămate (dreptul de proprietate, la viață, sănătate etc.). De aceea răspunderea pentru dauna cauzată persoanei umane poate avea numai caracter delictual. Pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componenta delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale.

Inițial Colegiul punctează că Iurie Negru prin acțiunea înaintată a pretins repararea prejudiciului material și moral ca urmare a leziunilor corporale cauzate de către Nicolae Dulgher la 21 septembrie 2017 ora 06:15 în cadrul conflictului dintre ei, fiindu-i aplicate lovituri cu un obiect de lemn în regiunea capului și corpului.

La acest capitol, Colegiul notează că prima instanță a reținut că răspunsul nr. 6151 din 10 octombrie 2017, eliberat de Inspectoratul de Poliție Cimișlia lui Iurie Negru, ca urmare a cererii înregistrate la 21 septembrie 2017 sub nr. 2912, atestă că în privința lui Nicolae Dulgher a fost întocmit proces-verbal cu privire la

contravenție în baza art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional și i-a fost aplicată sancțiune contravențională sub formă de amendă (f.d.14 verso).

Aici este de remarcat că prin cererea datată cu 21 septembrie 2017 sub nr. 2912, Iurie Negru a solicitat Inspectoratului de Poliție Cimișlia întreprinderea măsurilor conform legislației în vigoare în privința lui Nicolae Dulgher care în piața din or. Cimișlia, la data de 21 septembrie 2017 aproximativ ora 06:15, la agresat fizic cu o bită, lovindu-l pe întreg corpul, cauzându-i leziuni corporale (f.d.6).

Conform raportului de constatare medico-legală nr. 139 din 06 octombrie 2017 s-a stabilit că la Iurie Negru „au fost depistate leziuni corporale sub formă de echimoze pe cap și torace pe stânga, care au fost cauzate prin acțiunea traumatică a unor corpuri dur contondente, cele de pe torace au fost cauzate cu corp dur, contondent de formă alungită posibil în timpul și în circumstanțele indicate în solicitare și se califică ca vătămare corporală neînsemnată. Diagnosticul „TCCÎ, contuzie cerebrală de gradul 1, sindrom vestibule-atactic” nu a fost confirmat cu date obiecte suficiente (la examinări nu sunt reflexe patologice, lipsește puncția lombară, tomografia computerizată a craniului), de aceea conform pct. 17 al Regulamentului de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, nu poate fi apreciat medico-legal” (f.d.11-12).

Respectiv prima instanța a concluzionat că reclamantul Iurie Negru a suferit leziuni în rezultatul acțiunilor ilegale ale pârâtului Nicolae Dulgher.

Totodată Colegiul accentuează că la examinarea cauzei în ordine de apel, de către Iurie Negru a fost prezentat extrasul certificat al procesului-verbal MAI03 980360 întocmit în privința lui Nicolae Dulgher, care conține și decizia agentului constator din 10 octombrie 2017 de sancționare a lui Nicolae Dulgher în baza art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional cu sancțiune sub formă de amendă (f.d.129). Este de menționat că datele indicate în acest înscris atestă și achitarea la 12 octombrie 2017 a amenzii aplicate cu titlu de sancțiune contravențională lui Nicolae Dulgher (f.d.129).

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În această ordine de idei, Colegiul reliefa că instanța de apel contrar prevederilor legale, a supus verificării prin prisma art. 442 alin. (1), art. 443 alin.(1)-(5) Cod contravențional, copia procesului-verbal MAI03 980360, constatând necorespunderea acestuia prevederilor legale care stabilesc conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție, precum și inexactitățile referitor la data și ora comiterii contravențiilor.

Subsecvent, Colegiul evocă că în contextul prevederilor art. 442 alin. (1) Cod contravențional, procesul-verbal cu privire la contravenție este un act prin care se individualizează fapta ilicită și se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui. Art. 443 Cod contravențional prevede conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție.

Conform art. 448 alin. (1) Cod contravențional, contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constatator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de prezentul cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale.

Raportând normele citate la probele prezentate, având în vedere și criticile recurentului la acest aspect, Colegiul atestă lipsa unor înscrisuri prezentate de Nicolae Dulgher în sensul art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, care ar confirma contestarea procesului-verbal cu privire la contravenție, inclusiv decizia agentului constatator și care ar infirma poziția reclamantului precum că Nicolae Dulgher a fost recunoscut vinovat în comiterea contravențiilor prevăzute art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional ca urmare a incidentului din 21 septembrie 2017 și care ar răsturna soluția primei instanțe.

De altfel, instanța de apel a verificat legalitatea procesului-verbal cu privire la contravenție întocmit în privința lui Nicolae Dulgher prin prisma art. 442 alin. (1), art. 443 alin.(1)-(5) Cod contravențional în cadrul procesului civil. Or, conform art. 448 alin. (4) Cod contravențional, contestația împotriva deciziei emise asupra cauzei contravenționale se depune la autoritatea din care face parte agentul constatator, conform competenței teritoriale, care a examinat cauza. În cel mult 3 zile de la data depunerii, agentul constatator expediază contestația și dosarul cauzei contravenționale în instanța de judecată competentă.

În atare circumstanțe, pornind de la dispozițiile legale a prevederilor Codului contravențional, se deduce că examinarea dezacordului cu decizia agentului constatator, având în vedere că în virtutea art. 443 alin. (9) Cod contravențional, partea rezolutivă a procesului-verbal cuprinde decizia agentului constatator de sancționare, se realizează într-o procedură separată conform și în termenele prevăzute de Codul Contravențional. Or, instanța de apel nu era în drept de a verifica legalitatea procesului-verbal cu privire la contravenție în cadrul acestui proces civil, în situația în care art. 2 alin.(1) Cod de procedură civilă statuează că procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

Aici Colegiul reține și alegația recurentului invocată în acest sens.

Chiar și în condițiile în care procesul-verbal cu privire la contravenție, de rând cu alte înscrisuri, a servit ca temei de înaintare a acțiunii în repararea prejudiciului material și moral, instanța de judecată nu este în drept a se pronunța asupra legalității/ilegalității procesului-verbal cu privire la contravenție, în condițiile în care legiuitorul a determinat expres modalitatea de contestare a acestuia.

În această succesiune logică, Colegiul atestă lipsa la materialele cauzei a unor acte de dispoziție judecătorești prin care s-ar fi anulat actele agentului constatator de sancționarea a lui Nicolae Dulgher în baza art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional. Mai mult, Colegiul reiterează că înscrisul prezentat confirmă și achitarea amenzii de către Nicolae Dulgher aplicată cu titlu de sancțiune contravențională în baza acestor contravenții (f.d.129).

Totodată, instanța de recurs nu neagă dreptul lui Nicolae Dulgher de contestare a actelor agentului constatator prin prisma prevederilor Codului Contravențional

chiar și ulterior achitării amenzii, însă la caz, în temeiul art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, nu au fost prezentate anumite confirmări în acest sens și care ar arăta că pârâtul Nicolae Dulgher și-a valorificat drepturile sale garantate de legislația națională, cât și internațională.

Astfel, Colegiul conchide că instanța de apel eronat a indicat că în lipsa unui proces-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare, nu este posibil de stabilit vinovăția lui Nicolae Dulgher, or, circumstanțele reliefate *supra* denotă contrariul. Adicional, extrasul certificat al procesului-verbal cu privire la contravenție, care include și decizia agentului constator atestă sancționarea contravențională a lui Nicolae Dulgher la data de 10 octombrie 2017 în baza art. 78 alin.(1), art. 354 Cod contravențional, precum și achitarea amenzii de către Nicolae Dulgher la data de 12 octombrie 2017.

În consecință, Colegiul reține ca fiind corectă concluzia primei instanțe în partea încasării de la pârât în beneficiul reclamantului a prejudiciului material constituit din sumele suportate pentru procurarea medicamentelor-214,02 lei, pentru examinarea medicală-768 de lei, pentru cheltuieli de transport, deplasare la spital 758, 09 lei, pentru examinarea medicală „encefalograma”-1150 de lei, or, ca urmare a acțiunilor lui Nicolae Dulgher reclamantul a suportat anumite cheltuieli care sunt calificate ca fiind prejudiciu material și care sunt confirmate prin probe pertinente. Astfel, suma de 758, 09 lei cu titlu de cheltuieli pentru serviciile de transport este confirmată prin bonurile fiscale datate cu 25 septembrie 2017 și 29 septembrie 2017 (f.d.17). Suma de 1150 de lei achitată pentru serviciile medicale acordate de SRL „Magnamed”, la fel, este justificată prin bonul fiscal datat cu 25 septembrie 2017 (f.d.17), fiind motivată și procurarea medicamentelor doar în sumă de 214,02 lei (f.d.17-17 verso) și nu în sumă de 615,79 de lei, pretinsă de reclamant, precum și efectuarea raportului de constatare nr. 590 din 28 septembrie 2017 contra sumei de 448 de lei (f.d.8) și a raportului de constatare nr. 139 din 06 octombrie 2017 contra sumei de 320 de lei (f.d.11).

Colegiul apreciază ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe în partea respingerii și capătului de cerere cu privire la încasarea venitului ratat în sumă de 11000 de lei pentru perioada 22 septembrie 2017-02 octombrie 2017, motivată de reclamant ca fiind perioada în care a fost în imposibilitate de a lucra. Or, prima instanță corect a punctat că nu poate fi reținut certificatul întocmit de către însuși reclamant care ar justifica venitul său de 1000 de lei per zi.

Argumentul recurentului precum că își desfășoară activitatea pe bază de patentă și veniturile sale nu sunt raportate și înregistrate la Serviciul Fiscal este irelevant, or, activitatea acestuia este reglementată de Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93-XIV din 15 iulie 1998. În sensul art. 12 al prezentei legi, impunerea fiscală a titularului patentei se efectuează sub formă de taxă pentru patentă, care include impozitul pe venit, taxele pentru resursele naturale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, taxa pentru amenajarea teritoriului. Alte impozite, taxe și încasări se plătesc de titularul patentei pe principii generale. Respectiv în virtutea legislației ce reglementează activitatea în baza patentei, deținătorul de patentă la fel poate confirma veniturile obținute.

Colegiul reiterează că impunerea fiscală a titularului patentei se efectuează sub formă de taxă pentru patentă, care include și impozitul pe venit. Respectiv aserțiunea recurentului privind faptul neraportării veniturilor la Serviciul Fiscal, precum și neînregistrarea acestora de către Serviciul Fiscal, nu exclude obligația reclamantului

de a-și justifica temeinicia pretenției înaintate.

De asemenea, Colegiul consideră motivată și concluzia primei instanțe în partea încasării doar a sumei de 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, or, această este o sumă echitabilă și rezonabilă ce acoperă suferințele reclamantului.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Art. 1423 Cod civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019 statua că mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Subsecvent, Colegiul relevă că prima instanță corect a evidențiat că urmările survenite în rezultatul incidentului din 21 septembrie 2017 au cauzat suferințe reclamantului, în condițiile în care reclamantul a fost spitalizat, a avut deplasări spre instituțiile medicale din or. Hîncești și mun. Chișinău, a fost incapacitate de a munci timp de 11 zile, stările de neliniște simțite.

Succesiv, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Criticile recurentului referitor la valoarea prejudiciului moral nu pot fi reținute în sensul majorării cuantumului sumei încasate cu titlu de prejudiciu moral, or, prima instanță a determinat cuantumul prejudiciului moral în raport cu probele și circumstanțele cauzei.

Cu referire la cheltuielile de judecată pretinse de reclamant în cererea de chemare în judecată, având în vedere prevederile art. 94, art. 96 Cod de procedură civilă, instanța de recurs va reține ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe. Or, în cazul cheltuielilor de asistență juridică, în conformitate cu art. 96 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

De altfel, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: - dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); - copia de pe facturile de strictă evidență, emisă

pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; -listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.

Respectiv prima instanță justificat a încasat doar suma de 1000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, în situația în care reclamantul a pretins suma de 3500 de lei, or, această sumă este confirmată doar prin copia certificată a bonului de plată seria YL nr.402450 din 02 iulie 2018 pe numele Cabinetului Avocatului „Ruslan Dobrioglo” (f.d.61), însă nu a fost prezentată și o listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora care ar putea justifica suma pretinsă de 3500 de lei ca fiind reală, necesară și rezonabilă.

Totuși, este de remarcat că la încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 1000 de lei de la Nicolae Dulgher în beneficiul lui Iurie Negru, prima instanță a luat în considerare complexitatea cauzei, ședințele de judecată la care a participat avocatul și aportul acestuia la examinarea cauzei.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Având în vedere admiterea parțială a pretențiilor a reclamantului, prima instanță în conformitate cu art. 94 Cod de procedură civilă, a dispus încasarea de la Nicolae Dulgher în beneficiul lui Iurie Negru a sumei de 250 de lei, cu titlu de taxă de stat.

Alte argumente invocate de recurent nu pot fi reținute, deoarece alegațiile esențiale soluționării corecte ale litigiului au fost apreciate în raport cu normele de drept aplicabile litigiului dedus judecării corelate cu circumstanțele cauzei și suportul probatoriu prezentat în acest sens.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe.

În ceea ce vizează cerința recurentului formulată în cererea de recurs cu privire la încasarea cheltuielilor de judecare a cauzei în temeiul art. 90 Cod de procedură civilă, formulată în cererea de recurs, Colegiul o va respinge, deoarece recurentul pe lângă faptul că nu a indicat o sumă expresă a cheltuielilor de judecată suportate, nu a confirmat suportarea anumitor cheltuieli de judecată, inclusiv în instanța de recurs și nici nu a indicat din ce s-ar constitui cheltuielile pretinse. Or, art. 90 Cod de procedură civilă, norma la care se referă recurentul, stabilește exhaustiv care sunt cheltuielile care fac parte din cheltuielile de judecare a cauzei, iar instanța este obligată de a rezulta strict din cerința recurentului, care la caz nu este certă și clară.

Cu referire la taxa de stat în sumă de 187,50 de lei achitată la examinarea cauzei în ordine de apel de către Iurie Negru conform ordinului de încasare a numerarului nr. 085U-2100 din 29 ianuarie 2019 (f.d.95), Colegiul relevă că Iurie Negru în calitate de apelant nu a fost obligat la plata taxei de stat prin încheierea instanței de apel din 17 ianuarie 2019 (f.d.81-82). Deși, la prezentarea apelului motivat, avocatul Ruslan Dobrioglo, acționând în interesele lui Iurie Negru, a menționat în finalul textului apelului despre acordarea termenului prin încheierea din 17 ianuarie 2019 a Curții de Apel Comrat pentru prezentarea apelului motivat și a dovezii de achitare a taxei de stat în sumă de 187,50 de lei, indicând ca anexă „dovada de achitare a taxei

de stat 187,50 lei” (f.d.93-94), însă în textul încheierii din 17 ianuarie 2019 a Curții de Apel Comrat lipsește o dispoziție cu privire la obligarea lui Iurie Negru în calitate de apelant la plata taxei de stat.

Or, conform acestei încheieri a fost obligat doar apelantul Nicolae Dulgher de a prezenta dovada de plată taxei de stat în sumă de 187,50 de lei, ceea ce se deduce expres din textul și dispoziția încheierii instanței de apel din 17 ianuarie 2019 (f.d.81-82).

Astfel, instanța de recurs va respinge cerința formulată în recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată.

Totodată, Colegiul punctează că Iurie Negru nu este lipsit de dreptul de a beneficia de restituirea taxei de stat, conformându-se prevederilor legale în acest sens.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f), alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo.

Se casează decizia din 05 iunie 2019 a Curții de Apel Comrat și se menține hotărârea din 24 septembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Negru împotriva lui Nicolae Dulgher cu privire la încasarea prejudiciului material, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Se respinge cerința formulată în recursul declarat de Iurie Negru și avocatul Ruslan Dobrioglo cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Galina Stratulat